

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

XIII. An Religiosus legitime transiens ad aliam Religionem, poßit secum
transferre aliquod peculium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

libet aliam religionem etiam laxiorem transire. In quo indulto considerandum occurrit non concedi absolute potestatem dandi hanc licentiam, professis quibuscunque volentibus transire ad alias religiones, siue Monachales, siue mendicantes, siue pauperes, siue laxiores, solum per modum cuiusdam dispensationis, quia magis appetunt aliud vitæ genus, vel sperant se maiorem consolationem sibi habituros, vel quid simile. Sed solum concedit cum limitatione ad illas personas, in quibus tales causæ inveniuntur, ut licet professi sint, eos expediat Societate eijcere, quod esse non potest nisi propter graues culpas, alie enim causæ quæcunque illæ sint, non sufficiunt ad professum emittendum, ut infra tract. 10. lib. II. ostendam.

XXXXI.
Sua datur
declaratio.

Quod autem hæc fuerit mens Gregorij, constabit expendendo tenorem priuilegij; nam in primis in petitione seu dubitatione solum proponitur, an Præpositus pro tempore existens, valeat etiam professos ex causis id exigentibus ab ipsa Societate emittere, & ipsis licentiam liberum sit de eius licentia, se ad quemuis alium Mendicantium, vel non Mendicantium ordinem transferre, non ergo de omnibus professis, sed de illis, in quibus tales causæ inveniuntur, quæstio mota est; nec potestas dandi talem licentiam pro alijs, quam pro sic emissis desiderabatur. Et iuxta tenorem huius propositionis respondet Pontifex, Nos Societatis puritatis atque incrementum, emissio uniusque pro tempore saluti consulere volentes statuimus, ut in perpetuum liceat dicto Præposito, quos iud.auerit ab ipsa Societate emittere, eosque de ipsius Præpositi licentia, non tantum ad Carth. sibi, sed ad quemuis alium, &c. In quibus verbis primo expendo verba illa, Volent. i. consulere puritatis & incrementum, quæ colligo causam huius emissionis solum esse posse peccata, & prauos mores; nam hæc tantum sunt, quæ puritati religionis repugnant huiusmodi ergo causa supponi debet, priusquam illa licentia locum habeat. Deinde, ex cæteris verbis satis constat, solum professis sic emissis talem licentiam dari posse; nam hoc satis expressè in eis continetur; Quod etiam indicatum est in illa particula & incrementum, quam Pontifex in sua ratione posuit; nam dare hanc licentiam probis, & bonis professis per se, non conferret ad incrementum Societatis. Atque hinc per argumentum ab speciali confirmatur prior pars assertionis, quia manifestè supponitur extra hunc casum, & modum non habere Præpositum hanc potestatem. Imò vterius mihi etiam probat iure communi, non habere Prælatos religionum potestatem concedendi suis subditis similem facultatem, maximè extra illum casum: præsertim, quia ibidem prohibentur, ne illa gratia per viam communicationis uti possint, etiam alias amplissimam communicationem habeant.

XXXXII.
Obiectio
bimembra.

Sed occurrit obiectio, quia hoc modo nihil noui per illud priuilegium cõceditur; nam iure communi possunt Prælati religionis cuiuscunque eijcere professos, qui talem poenam merentur, ut supra probatum est. Item absolute eiectus sine alia licentia, potest quancunque religionem intrare; cum possit in seculo manere. Respondetur ad priorem partem, primum priuilegium sæpe concedi ad dubium tollendum, & priuilegium illud ad hunc finem directè postulat esse, ut ex eius initio constat, & ideo licet aliud non concederet, quoad hanc partem satis foret. Addo verò ex vi huius priuilegij concedi Præposito, ut non solum iuxta rigorem iuris communis, sed etiam ex minoribus causis possit professum emittere, si causæ illum gradum attingant, ut ad puritatem, & incrementum Societatis expediat talem personam emittere, ut latus infra tract. 10. lib. II. in proprio loco dicemus. Vnde ad alteram partem respondetur eis-

dem modis, scilicet id, quod assumitur, non esse tam certum, quin ad tollendam dubitationem priuilegium expediti poterit. Deinde dicitur videri concessum specialiter Societati, ut possit professum dimittere cum onere transeundi, ad quancunque religionem, quam Prælati voluerit assignare. Verum est tamen non posse subditum absolute cogi ad exeundum cum illa obligatione, sed necessarium esse ut voluntariè illam acceptet, ut supra generatim vidimus. Nihilominus tamen iuste compelli potest proponendo illi optionem, aut sustinendi in Societate, condignam suis delictis poenam, aut transeundi ad aliam religionem, quia religio habet ius puniendi illum; & liberum eum ad seculum dimittere, cum alijs verus religiosus Societatis semper maneat, non iudicat expedire ad puritatem & bonum nomen Societatis, & ideo iusta est illa compulsiõ. Ut tamen sit suauior, & facilis conditio à subdito acceptetur, data est ampla facultas Præposito, ut ad quancunque religionem illi magis accommodatam, licet alias laxiorem possit transitum concedere. Atque hæc de priuilegijs.

C A P V T XIII.

An religiosus legitime transiens ad aliam religionem possit transferre secum aliquod peculium.

Superest explicandum quid religiosum transeuntem consequatur, vel potius, quid transeat cum ipso, vel quid amittat transeundo, quod per tria sequentia capita expediemus. Et primo, ac præcipue dubitari solet, an possit secum deferre mobilia, seu peculium aliquod, quod prius habebat de licentia Prælati, vel aliquam partem eius, vel saltem ea bona, quæ ad monasterium attulit. Procedit autem dubium, quâdo transitus legitime factus est, id est, ex debita facultate, vel iusta dispensatione: nam alius transitus est nullus, & ideo si seipsum transferre non valet, multo minus bona sua secum deferre poterit. Vnde licet postea contingat religiosum sic malè translatum, manere in alio monasterio, permittente priori religione, & obtemperando dispensatione, nihilominus non tenebitur prior religio aliquid de bonis, quæ occasione talis personæ habuit, redere secundo monasterio, quia ipsa inuita, translatus est, & altera religio voluntariè illum suscepit, cum suo onere, & sine talibus bonis; ergo, licet postea prior religio consentiat in transitu, intelligitur id facere sine suo præiudicio, & consentiendo receptioni solius personæ prout iam facta fuerat, quod ex dicendis à fortiori constabit.

Addo igitur etiam si transitus sit validus, & legitimus, non posse religiosum secum deferre aliquid ex bonis, quæ in priori religione quouis titulo cõparauerat, vel donatione, vel industria, vel alio simili modo. Ita docet Nauarrus Comment. 4. de regularibus. n. 24. versic. Vnde cõsil. 55. de regularibus; ubi refert Abbate, Cardinalem, & alios. Ratio eius est, quam modò attigimus, quia beneficium per legem concessum intelligitur sine præiudicio tertij; ergo cum ius cõcedit transitum personæ, intelligi debet sine præiudicio prioris religionis, quoad cætera omnia. Hæc verò ratio supponit aliam fundamentalem, scilicet, quod religiosus nihil ibi acquirit, sed religioni, vel monasterio; ergo licet postea discedat, non potest priuare monasterium talium rerum sua authoritate, neque ad dominium talium rerum potest illa accipere inuito domino; vtrumque enim contra iustitiam est. Necesse est ergo, ut vel prius monasterium vel illa dona-

donare, quod non presumitur regulariter, nisi suum consensum satis exprimat, vel Superior, dispensando in transitu, in hoc etiam dispenseret, quod etiam non presumitur, nisi id declararet propter rationem à Nauarro inductam.

III. Atque hic discursus ostendit, hanc regulam indistinctè procedere in quacunque mutatione religiosa, siue sit ad monasterium arctius, siue ad alia, & siue sit ad petitionem eius per modum dispensationis, siue ex alia causa necessaria, vel per modum coactionis propter culpas, vel etiam propter utilitatem, & exonerationem ipsius monasterij cum consensu religiosi, & dispensatione, seu privilegio Superioris. In omnibus enim his casibus, si transitus absolute concedatur, sine apposita conditione quasi per modum mutui contractus, de aliquibus bonis secum deferendis, nulla prorsus transferre potest; ratio est, quia dominium acquisitum monasterio in talia bona, fuit omnino absolutum, & independens à futura conditione, vel mutatione personarum: ita ut licet in professione includatur conditio, ut persona possit transire ad meliorem frugem, non tamen illa extenditur ad bona, quæ religiosus acquirit post professionem in tali religione.

IV. Ratio autem huius est, primò, quia status religiosus non postulat, nec per se requirit huiusmodi bona, sed potius abnegationem eorum, & ideo licet quoad personam includatur conditio melioris frugis, non oportet, ut illam comitentur bona. In quo est magna differentia inter vinculum matrimonij rati, quando dissolvitur per professionem: tunc enim unicuique parti reddenda sunt bona, quæ ad illam pertinent, quia & illorum habebat dominium, & quodammodo per se sunt necessaria in tali statu, quod secus est, ut dixi, in statu religioso. Secundò, quia quantum in professione includatur dicta conditio, quando illa non impletur, religiosus est sub absoluto dominio religionis, quia dum conditio non impletur status est absolutus, omnes ergo actiones eius, & quidquid ex eis resultat, transeunt in absolutum dominium religionis. Ut si Petrus sit servus Pauli pro certo tempore, vel non, ut talis conditio impleatur quidquid eo tempore servus acquirit, sit domini, ita ut licet postea impleatur tempus, vel conditio, & persona servi fiat libera, bona prius acquisita maneat apud dominum: Imò nulla est servitus tam perpetua, quæ non includat saltem hanc conditionem, nisi dominus voluntariè manumittat, nemo autem dixerit servum manumissum secum posse deferre bona in servitute acquisita; ita ergo de religioso censendum est, qui in his maximè rebus, quæ ad dominium bonorum spectant, ferè æquiparatur servo, ut in superioribus dictum est.

V. Dices, esto hac vera sint de his bonis quoad dominium eorum, non verò quoad usum. Nam hic usus debebatur tali religioso, & hoc ius non amisit propter transitum ad aliam religionem, ergo potest ea bona deferre, non ut dominus illorum, sed tantum ad utendum illis, atque adeò sub hac conditione, ut si post mortem eius duraverint, ad prius monasterium redeant. Et confirmatur primò, quia qui sentit onus, debet & sentire commodum, sed monasterium secundum recipit onus sustentandi & alendi talem personam; ergo debet etiam bona recipere, saltem, ut ipsa eis utatur. Confirmatur secundò, quia aliàs neque vestimenta propria, quibus induitur, nec instrumenta artis si aliquam fortasse exercet, nec propria scripta etiam proprio ingenio & manu elaborata, nec etiam libros, ubi in particulare peculium conceduntur, poterit talis religiosus secum ferre, quod videtur durissimum. Probatur autem sequela, quia in his omnibus procedit ratio facta, nam omnium illorum Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

rum dominium religioni fuit acquisitum, & apud eam semper retentum.

VI. Respondetur ad rationem, regulam positam tam de usu, quam de dominio esse intelligendam, quia sicut religiosus non habet dominium, ita nec ius utendi, sed tantum usum facti, & ideo in ipsa persona ex se nihil transit, vel potius nihil in ipsa est, ratione cuius possit secum deferre huiusmodi bona ad usum eorum, nec prior religio tenebatur in rigore concedere illi usum talium bonorum in particulari, sed tantum absolute ad alendum illum; hoc autem debitum extinctum fuit per translationem, sicut in exemplo de servo, etiam dominus tenetur illum alere, quandiu servus est, si autem illum manumittat, cessat obligatio, nec potest secum deferre bona, quibus vitur. Sic ergo religio non tenetur dare religioso obligatione iustitiæ, nisi, quandiu religiosus eius est, nam hæc obligatio nascitur, vel ex naturali debito quo totum obligatur alere partem, vel ex mutua æqualitate, & iusto contractu inter religionem, & religiosum; sicut enim religiosus non tenetur servire religioni, nisi quandiu religiosus eius est, ita nec religio obligatur ad illum alendum, nisi pro eodem tempore, vel sub eadem conditione. Ex quo à fortiori constat, si bona acquisita religioni industria religiosi, sint immobilia, non transire cum religioso, etiam quoad usum fructum quandiu ille vivit, quia etiam dominium talium bonorum fuit absolutum, nec religiosus acquisivit ius fruendi, nec fingi potest aliis titulis, nisi fortè sustentationis; ad hanc autem non tenetur prior religio, ut declaratum est.

Neque obstat prima confirmatio, haberet enim locum principium quod assumit, si prior religio alteri inuitæ imponeret onus alendi suum religiosum, non tamen ita est, quia posterior religio voluntariè recipit talem personam, & ideo si non possit sustinere illud onus sine tali subsidio, oportet ut in ipsa receptione conditionem illam explicet, & quod prior religio consentiat, vel quod aliquis Prælatus utriusque superior rem componat, aliqui sibi impuret, quod onus susceperit sine illo commodo. Et deinde iam non alit religiosum alienum, sed suum; ideoque non deest sufficiens æqualitas, cum actiones etiam, & futuræ utilitates talis personæ illius iam sint. Eo vel maximè, quod hic modus recipiendi onus sustentandi religiosum sine speciali subsidio temporali, per se est conveniens tali statui, ut in superioribus declaratum est.

VIII. Ad aliam confirmationem respondetur, ex vi iustitiæ concedendam esse sequelam, ut probat ratio, tamen ex præsumpta voluntate rationabili, & ex recepta consuetudine aliquam posse admitti exceptionem. Quod verò spectat ad vestes, si tantum sit sermo de his, quæ ad actuale usum, ut sic dicam, & decentem exitum è monasterio necessariae sunt, clarum est posse illas secum deferre, tum quia nec debet nudus incedere, nec mutare habitum sue religionis, donec alterius induat: tum etiam, quia cum ille sit adhuc religiosus talis religionis, licet potest habere usum pro tunc necessarium, saltem rerum quibus tegatur. Quæ ratio probat etiam, tunc posse alii de bonis religionis, nec compellendus est mendicare, nisi religio ipsa hoc profiteatur. Si autem de duplicatis vestibus, aut alijs ornamentis sit sermo, sine dubio nihil horum potest secum deferre, nisi ex consensu Prælati, quem relinquit; nam de illis omnibus procedit optimè discursus factus, quia illarum rerum usus est pro alio tempore futuro, non pro presenti, quidquid enim pro eo tempore necessarium est, non duplicatum, sed simplex vestimentum appellamus, etiam si ex varijs partibus constet. Quin potius de hoc simplici vestimento dubitari potest, an teneatur secunda

religio illud priori restituere, postquam religiosus professus est, videtur enim in rigore teneri non minus, quam si ibi esset naturaliter mortuus, vel licet, si vestem aliquam mutuo acceptam à tertia persona tulisset, teneretur religio illam restituere vero domino, sic enim quilibet religiosus etiam proprium vestimentum non habet nisi quasi mutuum à sua religione. Est tamen hoc ita sit, quoad hanc partem censemus temperare rigorem hunc ex quadam urbanitate, & interpretatio consensu omnium religionum, quem satis declarat consuetudo, neque enim decebat in re tam minima, vel amaritudinem animi erga transeuntem, vel nimiam affectionem ad temporalia bona ostendere. Vnde etiam consuetudo hac in diuersis religionibus pro maiori, vel minori paupertate earum, habet maiorem etiam, vel minorem amplitudinem, quæ sine scrupulo seruari poterit.

IX.
De peculio
librorum.

De libris autem, sicut non est eadem ratio, ita non est etiam eadem consuetudo; nam libri ex suo genere computantur inter mobilia preciosa, vel saltem multæ æstimationis, & alioquin non habent usum simpliciter necessarium, sed voluntarium, & præterea potest per alios similes in futurum supplere, & ideo nulla ratio postulat, quod prior religio cogatur librorum peculium concedere, etiam quoad usum pro futuro tempore, seu pro vita talis personæ in alia religione. Neque etiam est illa ratio ad præsumendum talem consensum, ubi non fuerit satis expressus, vel ubi non fuerit materia tam parua, ut quasi pro nihilo reputetur. Nec refert, quod iuxta morem religionis libri quasi in peculium stabile, vel ad vitam concedantur, quia nunquam potest ista concessio ita fieri, quin semper pendeat ex voluntate Prælati, qui ad nutum potest illam licentiam reuocare, & libros ad usum aliorum religiosorum applicare, ut supra ostensum est, eo autem ipso, quod subditus mutat religionem, nec Prælati persistit in priori voluntate, neque ipse potest eius facultate uti. Imò licet talis concessio fiat ex vi regulæ, semper habet conditionem adiunctam perseverantiæ in tali statu, nam omnis lex ad eos tantum, qui sub ea sunt, loquitur.

X.
De manu
scriptis ad
proprium
usum.

De scriptis autem est mihi nonnullum dubium, licet nonnulli absolute id de illis affirmant, quia illa etiam sunt bona quadam temporalia, & interdum non paruo pretio æstimabilia, quorum dominium etiam acquiritur monasterio, ergo procedit in eis ratio facta. Neque est ibi ratio præsumendi tacitum consensum, quando occultè, & in scio Superiore scripta deferuntur. Hæc ergo sententia sine dubio tutior est. Nihilominus dico esse dubiam, quia scripta videntur esse quasi pars scientiæ, & doctrinæ, quam aliquis in religione comparavit, sunt enim in adminiculum memoriæ, à qua maxime scientia pendet. Potest autem religiosus suam scientiam, & doctrinam secum deferre; ergo & talia scripta, quibus, ut videtur, iniuste priuaretur, quia non esset sine magno scientiæ, & doctrinæ suæ nocumento, & dominium religionis non videretur esse adeo absolutum, ut possit cum tanta iactura talis personæ illa retinere. Et declarari potest, quia accessorium sequitur principale, scripta autem sunt veluti quid accessorium respectu scientiæ; ergo possunt & debent comitari personam, ad cuius propriam scientiam pertinent. Nihilominus Nauar. dicto consilio, num. 10. eadem certitudine, qua de alijs bonis, affirmat religiosum translatum solum posse deferre scripta, quæ inutilia essent suæ religioni priori, & quæ probabiliter crederet Prælatum donaturum addere verò possumus, vel quæ iuxta morem religionis Prælati non potest iuste negare, vel auferre nisi in penam alicuius grauis

culpæ. Addo etiam, ob rationem factam, si quis deferat scripta sibi vnica, & singularia, quorum copiam inuenire non poterit, maiorem aliquam excusationem habere, ita ut non audeam illum condemnare, præcipue si solum ad propriam utilitatem illa deferat, animo restituendi illa cumprimum, vel transumptum eorum habere potuerit, vel saltem in fine vitæ, si prius absque magno incommodo non potuerit.

Tandè à fortiori constat, instrumenta artis multo magis comprehendi sub bonis, quæ deferri non possunt, quia & sunt æstimabilia pretio, & facile etiam possunt pretio comparari, & ab eis non penderet ipsa ars ipsa, sed tantum usus eius. Vnde cum talis usus in utilitatem alterius religionis transferatur, ad illam spectabit instrumenta artis præbere. Solent autem esse etiam inter religiosos aliqui insignes artifice, habentes exquisita aliqua instrumenta, quibus similia, vel non inuenient, vel non sine magno labore, & difficultate, & in his posset habere aliquam vim illa ratio, quod priuari tali instrumento esset magnum incommodum; quæ ratio suadet quidem debere Prælatum tunc se facile exhibere, saltem ad mutuandum simile instrumentum, ad usum eius, vel pro toto tempore vitæ, vel donec aliud simile habeat, vel certe ad vendendum illud, si alius posset illud pretio redimere.

C A P V T XIV.

*An cum religioso transeunte transeat etiam im-
mobilia, vel pretiosa mobilia, quæ fortè rati-
one illius pertinebant ad priorem
religionem.*

Superest verò dicendum de bonis præsertim immobilibus, vel mobilibus pretiosis, quæ in propria specie extant, vel quibus monasterium diuini factum est, sub quibus maxime pecuniæ comprehenduntur; de his ergo omnibus, quæ secum attulit religiosus, quando primam religionem ingressus est, non immerito dubitatur, an possit illa secum deferre, e, cum ad aliam transit etiam relicta ante Prælati; nam in his videtur esse dissimilis ratio, quia licet per professionem trāseant in dominium religionis, tamen ibi interuenit pactum, quod habet implicitam conditionem, donandi scilicet, illa monasterio, pro tempore, quo personam ipsam secum habuerit, nam illa bona comitantur personam, cuius hæc videtur esse iusta, & rationalis intentio.

Circa hoc aliqui Iurisperiti, ut videri potest in Decio in Authent. *Generalis* C. de Sacrosanctis Eccles. n. 4. & Anchar. consil. 69. n. 8. distinguunt de illo, qui ante legitimam ætatem professus est, vel debito tempore, & de priori aiunt, bona, quæ attulit transire cum illo ad aliud monasterium; de posteriori autem negant. Sed distinctio non est necessaria, quia si professio ita est facta ante legitimam ætatem, ut fuerit inualida, & nunquam fuit ratificata, clarum est personam illam quocumq; transiit, posse deferre secum sua bona, neque oportebat specialiter loqui de defectu ætatis, sed generaliter de quocumque annullante professionem. Ratio enim generalis est, scilicet, quia semper retinuit dominium illorum, nam votum paupertatis validum nunquam fecit, ergo neque à se bona sua abdicauit, item seipsum non tradidit validè monasterio; ergo nec bona; nam quoad hoc saltem, certissimum est illud principium, quod in hoc negotio bona sequuntur personam, quod est commune Bartoli, & Doctorum in Authentica *Si qua mulier*. & Authentica *Ingr. Iff.* & Authent. *Generalis* de Sacrosanctis